

فعالیت‌های ستادهای ملی، استانی و شهرستانی

بافت‌های ناکارآمد شهری و مسائل و مشکلات مبتلا به آن‌ها، طی چند دهه اخیر، به عنوان یکی از جدی‌ترین چالش‌های نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهرهای کشور مطرح می‌باشد.

در این ارتباط در سال‌های گذشته دولت و شهرداری‌های کشور تلاش‌های زیادی برای کاهش معضلات این مناطق برداشته‌اند. اما با توجه این که ساماندهی پدیده‌های چند بعدی مانند بافت‌های ناکارآمد و فقر شهری؛ نیازمند همکاری و همراهی گروه‌ها و کنشگران مختلفی از جمله دستگاه‌های دولتی، شهرداری‌ها، بخش خصوصی و توسعه‌گران، سازمان‌های غیر دولتی و نیز یکپارچگی در برنامه‌ها و اقدامات آنهاست، به دلیل تمرکزگرایی در برنامه‌ریزی بخشی به تبعیت از نظام سیاسی - اداری موجود و فقدان نهاد مدیریت یکپارچه و هماهنگ شهری، اجرای برنامه‌های احیای و بهسازی این بافت‌ها در بسیاری از شهرهای کشور با موفقیت و اثر بخشی اندکی همراه بوده و دستگاه‌های (عمدتاً دولتی) و شهرداری‌ها هر کدام بنا به شرح وظایف خود، اقدامات پراکنده و یا حتی موازی را انجام داده‌اند. عدم هماهنگی این اقدامات در ابعاد مختلف و عدم همراهی همه کنشگران نه تنها منجر به بهبود وضعیت موجود نشده، بلکه روز به روز بر شدت و ابعاد مسئله به ویژه در زمینه گسترش سکونت‌گاه‌های غیررسمی و مناطق حاشیه نشین منجر شده است. بنابراین چاره‌جویی برای بافت‌های ناکارآمد شهری و اتخاذ سیاست‌های چند وجهی به رهیافتی یکپارچه و جامع‌نگر نیاز دارد تا مشکلات گوناگون اجتماعی - اقتصادی و کالبدی را با هم نشانه رود و از اثربخشی ابعاد مختلف بر یکدیگر بهره‌مند شود. انجام این وظیفه به تنهایی از عهده یک دستگاه دولتی برنیامده و پیشبرد آن در مقیاس بزرگ و مؤثر، مستلزم تعهد مشترک و هماهنگ مجموع دستگاه‌های دولتی و شهرداری‌ها، مشارکت مردمی و فعالان غیردولتی و خصوصی و... می‌باشد.

از سوی دیگر واکاوی عدم تحقق پذیری بسیاری از طرح‌های توسعه شهری در ایران تحت عناوین مختلف از جمله راهبردی - ساختاری، طرح جامع و طرح تفصیلی نشان می‌دهد که همگی آنها علاوه بر این که طرح‌هایی مبتنی بر برنامه‌ریزی بالا به پایین بوده‌اند؛ دارای یک ویژگی عمده و مشترک به نام فقدان "نهادسازی مناسب" در سطوح مختلف بوده‌اند. همچنین تجربیات قبلی اقدامات توانمندسازی و بازآفرینی در کشور و نیز راهبردهای برخی نهادهای جهانی همچون هیئات نشان می‌دهد که برای ارتقای وضعیت بافت‌های ناکارآمد شهری در کنار اقدامات بازآفرینی (شامل اقدامات توانمندسازی در حوزه نوسازی مسکن، ارتقای زیر ساخت‌ها و توسعه خدمات محله‌ای و ارتقای وضعیت اجتماعی و اقتصادی)؛ نهادسازی و هماهنگی نهادی دارای اهمیت اساسی است.

در این زمینه، در بافت‌های ناکارآمد شهرهای کشور به منظور هم‌راستا سازی سیاست‌ها، هماهنگی اقدامات، هم‌افزایی منابع، مدیریت یکپارچه و ایجاد وحدت رویه بین کلیه عوامل مرتبط در سطح ملی و محلی، بنا به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و شورای عالی استان‌ها و به استناد ماده ۱۶ قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری (مصوب ۱۳۸۹)، «سند ملی راهبردی احیاء، بهسازی و نوسازی و توانمندسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری» در شهریور ماه ۱۳۹۳ به تصویب هیئت محترم وزیران رسیده است. به منظور تحقق اهداف این سند ستاد های ملی، استانی و شهرستانی تشکیل گردید. پیرو بند (۲) مصوبه شماره ۴۸۶۰۱/۷۴۹۰۰ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۷/۰۲ سند مذکور و به منظور همگرایی و هماهنگی سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات نهادهای ذی‌مدخل، ستادهای ملی، استانی و شهرستانی بازآفرینی شهری تشکیل شده است.

